Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 14.04.2016 www.osw.waw.pl

Wołodymyr Hrojsman premierem Ukrainy

14 kwietnia Rada Najwyższa Ukrainy przyjęła dymisję premiera Arsenija Jaceniuka i jego rządu, wybierając na stanowisko premiera dotychczasowego przewodniczącego Rady, Wołodymyra Hrojsmana. Jego kandydaturę zgłoszoną przez dwupartyjną koalicję proprezydenckiego Bloku Petra Poroszenki i kontrolowanego przez Jaceniuka Frontu Ludowego poparło 257 deputowanych (wobec wymaganych 226). Za nowym premierem zagłosowały także frakcje oligarchiczne Odrodzenie i Wola Narodu oraz deputowani pozafrakcyjni. Rada Najwyższa głosowała nad jedną uchwałą, zawierającą trzy punkty: przyjęcie dymisji Jaceniuka, uchylenie uchwały z 16 lutego o negatywnej ocenie sprawozdania jego rządu oraz wybór Hrojsmana na nowego premiera. To zaskakujące rozwiązanie było najprawdopodobniej warunkiem, pod którym Jaceniuk podał się do dymisji.

Doszło do istotnych zmian w składzie rządu. Wszyscy wicepremierzy zostali wymienieni, także na stanowiskach ministerialnych jest wiele nowych osób. Pierwszym wicepremierem został Stepan Kubiw (BPP, b. szef Narodowego Banku Ukrainy, wcześniej przez osiem lat prezes Kredobanku, należącego do grupy PKO BP). Ministrowie mianowani na wniosek prezydenta (obrony Stepan Połtorak i spraw zagranicznych Pawło Klimkin) pozostają na swych stanowiskach. Za składem nowego rządu zagłosowało 239 deputowanych.

Nowym przewodniczącym Rady Najwyższej został dotychczasowy pierwszy zastępca, Andrij Parubij (Front Ludowy), a nowym pierwszym zastępcą – Iryna Heraszczenko (Blok Poroszenki).

Komentarz:

- Formowanie nowej koalicji i rządu okazało się trudniejsze, niż przewidywano, a w toku tych rokowań prezydent Petro Poroszenko zagroził nawet przedterminowym rozwiązaniem parlamentu, co skutkowałoby wyborami w połowie czerwca. O ile porozumienie o równowadze wpływów w nowym gabinecie między Blokiem Petra Poroszenki a partią Jaceniuka Frontem Ludowym osiągnięto dość szybko, nieoczekiwaną przeszkodą stał się spór między Poroszenką a Hrojsmanem, który nie chciał obecności w rządzie wiceprzewodniczącego Administracji Prezydenta, Witalija Kowalczuka, a także chciał obsadzić kilka resortów swoimi współpracownikami. Ostatecznie Hrojsman przeforsował swe postulaty. Spór ten nie jest raczej zalążkiem konfliktu obu polityków, ale świadectwem zabiegów Hrojsmana o wzmocnienie swojej pozycji jako autonomicznego partnera, a nie jedynie bezwolnego wykonawcy oczekiwań prezydenta.

- Objęcie teki premiera przez Hrojsmana, bliskiego współpracownika Poroszenki oznacza przejęcie *de facto* całości odpowiedzialności politycznej za państwo przez prezydenta. Jednak poparcie dla nowego rządu jest kruche. Za nominacją Hrojsmana zagłosowało tylko 206 spośród 227 posłów dwupartyjnej koalicji – szczególnie niechętna nowemu premierowi jest formalnie wchodząca w skład frakcji prezydenckiej grupa deputowanych, jednoznacznie formułujących hasła proeuropejskie i antykorupcyjne (m.in. Mustafa Najem, Serhij Leszczenko). Uważają oni, że Hrojsman jest nadmiernie zależny od prezydenta, co źle wróży procesowi reform.
- Nowy premier i rząd uzyskali poparcie większości parlamentarnej dzięki będącym formalnie w opozycji frakcjom oligarchicznym i deputowanym pozafrakcyjnym, w większości związanym przed rewolucją z Wiktorem Janukowyczem. Będą oni głównym zapleczem głosów dla *de facto* mniejszościowej koalicji. Oznaczać to będzie konieczność ustępstw ze strony Poroszenki wobec ich interesów biznesowych, co źle wróży procesowi reform. Można więc oczekiwać, że wpływ grup oligarchicznych na państwo nie osłabnie, a może wzrosnąć. Przebieg debaty wskazuje, że Partia Radykalna oraz Batkiwszczyna będą w zdecydowanej opozycji wobec nowego rządu, licząc na przedterminowe wybory parlamentarne, natomiast Samopomoc mera Lwowa Andrija Sadowego w niektórych głosowaniach może go popierać.
- Skład rządu jest owocem kompromisu: są w nim zarówno bliscy współpracownicy Jaceniuka (Arsen Awakow jako minister spraw wewnętrznych, Pawło Petrenko jako minister sprawiedliwości), jak i Petra Poroszenki (Jurij Stec jako minister polityki informacyjnej). Z rządu odeszła wysoko oceniana przez zachodnie instytucje minister finansów Natalie Jaresko, skonfliktowana z Hrojsmanem. Jej stanowisko objął Aleksandr Daniluk dotychczasowy zastępca szefa Administracji Prezydenta.
- Zakończenie kryzysu rządowego nie usuwa jego źródeł. Nie należy sądzić, że proces reformowania kraju istotnie przyspieszy, a poziom prac ustawodawczych ulegnie znaczącej poprawie. Jednak perspektywa wyborów parlamentarnych jesienią została oddalona. Z drugiej strony w razie ponownego paraliżu parlamentu znacznie silniejsze niż dotychczas będą oczekiwanie i postulat, by razem z przedterminowymi wyborami parlamentarnymi odbyły się przedterminowe wybory prezydenckie.

Aneks

Biogram Wołodymyra Hrojsmana

Wołodymyr Hrojsman urodził się w 1978 roku w Winnicy w rodzinie żydowskiej, osiadłej w mieście od sześciu pokoleń. Jego ojciec, Borys (ur. 1946) był inżynierem, pracował w lokalnych zakładach radioelektronicznych, a od 1990 roku jest przedsiębiorcą; matka była nauczycielką (brak bliższych danych, prawdopodobnie wcześnie zmarła).

Wołodymyr Hrojsman podjął pracę jeszcze przed ukończeniem szkoły średniej, w wieku czternastu lat jako ślusarz w przedsiębiorstwie należącym do ojca. Dwa lata później wszedł do kierownictwa firmy Junost', kontrolującej największy bazar w mieście, także należącej do Borysa Hrojsmana. W różnych firmach, należących do ojca pracował do 2005 roku, kiedy to zakończył działalność biznesową. Był właścicielem lub współwłaścicielem ośmiu

przedsiębiorstw o znaczeniu lokalnym (w tym bazaru, cementowni i wytwórni asfaltu). Po 2005 roku są one kontrolowane przez członków jego rodziny (głównie ojca oraz prawdopodobnie żonę i brata). Twierdzenie Hrojsmana, że od objęcia stanowiska mera nie zajmuje się działalnością biznesowa, wydaje się wiarygodne (nie jest publicznie kwestionowane), jednak rodzina mogła wywierać wpływ na podejmowane przez niego decyzje.

W 2003 roku ukończył studia prawnicze na Międzyregionalnej Akademii Zarzadzania Personelem (uczelnia prywatna), w 2010 roku – studia w zakresie zarządzania regionalnego na Narodowej Akademii Kierownictwa Państwowego przy Prezydencie Ukrainy.

W latach 2002–2005 radny miasta Winnicy, następnie p.o. mer, a w latach 2006–2014 mer Winnicy. Na tym stanowisku przeprowadził wiele działań, poprawiających funkcjonowanie miasta, finansowanych m.in. dzięki współpracy międzynarodowej (rząd Szwajcarii). Pod jego kierownictwem Winnica zdobyła sławę jednego z najlepiej zarządzanych i najprzyjaźniejszych mieszkańcom miast Ukrainy. Ubiegając się w 2010 roku o reelekcję zdobył 78% głosów; w tym czasie patronował lokalnej organizacji marginalnej partii Sumienie Ukrainy. Później założył partię Winnicka Strategia Europejska, która wygrała wybory samorządowe w mieście w 2015 roku. Jako mer zdobył zaufanie obecnego prezydenta Ukrainy, Petra Poroszenki, właściciela zakładów cukierniczych w Winnicy. Od 2010 roku jest jednym z wiceprzewodniczących Związku Miast i Gmin Ukrainy i konsekwentnym promotorem zwiększenia samodzielności miejskich władz samorządowych.

W lutym 2014 roku, prawdopodobnie z inicjatywy Poroszenki, powołany na stanowisko I wicepremiera oraz ministra rozwoju regionalnego w rządzie Arsenija Jaceniuka. Do jego obowiązków należały też m.in. działania „kryzysowe" (stał on na czele państwowej komisji ds. zbadania katastrofy Boeinga 777 w Donbasie w lipcu 2014 roku). Jako wicepremier zainicjował szereg działań zmierzających do usprawnienia działalności państwa i decentralizacji zarządzania nim. Był też głównym przedstawicielem prezydenta Poroszenki w rządzie. W tym czasie wstąpił do Bloku Petra Poroszenki.

W październiku 2014 roku zdobył mandat parlamentarny z listy Bloku Petra Poroszenki i – raczej nieoczekiwanie, gdyż był uważany za kandydata na następcę Jaceniuka – ustąpił z rządu, by 27 listopada 2014 roku objąć kierownictwo parlamentu. Także na tym stanowisku był przede wszystkim wykonawcą woli szefa państwa.

Otwarcie deklaruje narodowość żydowską, z niektórych jego wypowiedzi wynika jednak, że nie jest religijny. Jego żona, Ołena jest Ukrainką. Hrojsmanowie mają troje dzieci.